

Samenvatting

Project eCommunity Gardening Rommersom

Actieplan duurzame milieu- en klimaatmaatregelen

Bart Fillé

Vzw i.o. De Tuinen van Servaas en Dorothée

4-1-2015

PROJECT eCOMMUNITY GARDENING ROMMERSOM

ACTIEPLAN DUURZAME MILIEU- EN KLIMAATMAATREGELEN

Pagina | 1

DE INITIATIEFNEMERS EN PARTNERS

CONTACTGEGEVENS

Bart Fillé Wijngaardstraat 10 3320 Hoegaarden 016 78 24 13 0494 53 71 25 bart@rommersom.be	André Fillé Brouwerij Loriersstraat 40 3320 Hoegaarden 016 76 67 59 0475 91 52 55 andre@rommersom.be	Manuel Sintubin Rommersom 17A 3320 Hoegaarden 016 76 73 52 0496 50 25 79 manuel@rommersom.be
--	---	--

DE VZW'S IN OPRICHTING

De vzw "DE TUINEN VAN SERVAAS EN DOROTHÉE" bevindt zich momenteel in de fase van oprichting. Deze vereniging richt zich op het grotere geheel van gemeenschapswerk in tuin en dorp.

Voor de realisatie van de restauratiewerken en de uitbating van de kapel wordt als dochter een projectvereniging opgericht: de open-monumentenvereniging met als werknaam vzw "HET HUIS VAN SERVAAS".

MAATSCHAPPELIJK DOEL

DE TUINEN VAN SERVAAS EN DOROTHÉE VZW

Het doel van de koepelvereniging wordt zeer kernachtig samengevat in één enkele volzin:

"Het in gemeenschap en op duurzame wijze beheren, onderhouden, promoten van en het sensibiliseren rond het lokale levende en niet-levende erfgoed, met inbegrip van de genetische variëteit en biodiversiteit van de hiermee verbonden fauna en flora teneinde de samenhang en de duurzaamheid van de levensstijl van de lokale bevolking te bevorderen en hun ecologische voetafdruk en dus hun negatieve impact op het klimaat te verminderen."

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dit project een zo lang als mogelijk leven te laten leiden, ver voorbij de in deze subsidieaanvraag beschreven termijn. De kernterreinen zijn reeds meerdere decennia in gebruik als moestuin, in het verleden zelfs als een deeltuin *avant la lettre*. Het is de wens van de eigenaar dat dit terrein deze bestemming blijft behouden.

HET HUIS VAN SERVAAS VZW

Om aan deze doelstelling concreet uitvoering te geven wat betreft het onderdeel "onroerend erfgoed" wordt een dochtervereniging opgericht waarvan de samenstelling dient te voldoen aan de voorwaarden van de open monumentenvereniging. Deze vereniging begeleidt in eerste instantie de opmaak van een restauratiedossier, het opvolgen van de werken en naderhand de uitbating van de goederen.

"Het in gemeenschap en op duurzame wijze beheren, onderhouden, uitbaten ten dienste van de lokale gemeenschap en openstellen voor het brede publiek van onroerend erfgoed in de gemeente Hoegaarden deels als invulling van het maatschappelijk doel van de vereniging zonder winstoogmerk "De Tuinen van Servaas en Dorothée".

Op deze wijze kan op een vlotte manier dit grote project worden aangepakt, terwijl het de werking van de moedervereniging niet nodeloos bezwaart. Eveneens verzekert het een zekere mate van onafhankelijkheid inzake uitbating dit om te vermijden dat de moeder-vzw het gebruik zou monopoliseren.

VOORGENOMEN TIJDSPAD

De vzw De Tuinen van Servaas en Dorothée wordt in januari 2015 opgericht om de actieve werking te starten in het voorjaar van 2015.

De dochter-vzw Het Huis van Servaas wordt opgericht zodra er zekerheid is wat betreft gebruiksrecht van de kapel op langere termijn (bvb. erfpacht). Verwacht wordt deze zekerheid te bekomen in het eerste kwartaal van 2015.

De actieve werking van deze dochter vangt aan in 2015 met de eerste opkuiswerken en het opmaken van beheersplannen en vooronderzoeken die in 2016 moeten leiden tot het indienen van een restauratie- en subsidiedossier. De meest intense fase van de werking van deze vzw wordt verwacht in de periode 2019-2021 met het uitvoeren van de restauratiewerken.

De levensduur van deze dochtervereniging wordt beperkt tot de duur van het gebruiksrecht.

ACHTERGROND OVER DE NAAM VAN DE VZW

SERVAAS

Sint Servaas is de patroonheilige van de kapel van Rommersom, zijn feestdag valt op 13 mei.

Servaas van Tongeren is een historische figuur, afkomstig uit het Midden-Oosten, vermoedelijk Armenië. Als een van de eerste missionarissen in Haspengouw, was hij de eerste Christelijke leider van wat nu België is. Hij overleed te Maastricht, vermoedelijk in 384. Zijn typisch iconografisch attribuut is, naast draak, mijter en kromstaf, een korte sleutel (**Error! Reference source not found.**).

Over de historische figuur Servatius of Serabatus is zijn wel heel wat details bekend, maar de bronnen zijn niet steeds voldoende betrouwbaar. Wat we zeker weten is bvb. dat hij naast zijn functie als bisschop belangrijke diplomatieke missies uitvoerde. In zijn levensbeschrijving vinden we voldoende interessante aanknopingspunten voor promotie en activiteiten van de vzw. (Basiliek van Sint-Servaas)

De Servaaslegende werd in de jaren 1170 door Hendrik Van Veldeke neergeschreven. (Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren, 2009)

Sint Servaas is ook één van de zgn. IJsheiligen, een periode in mei die wordt gezien als de omslag in het plantseizoen, van dagen met mogelijk nachtvorst naar dagen zonder nachtvorst. Vooral tuiniers kijken angstvallig uit naar deze heiligen. Klimaatverandering zorgt er evenwel voor dat deze overgangperiode steeds vroeger intreedt en er onlangs een voorstel werd gelanceerd om andere IJsheiligen te kiezen rond begin mei. (Bogaert, 2014) Dit is een laagdrempelige insteek om het thema klimaat bij de doelgroep te introduceren.

□ servaas@rommersom.be

DOROTHÉE

Dorothée verwijst naar de legendarische heilige Dorothea van Cappadocië, zij is naast de patroonheilige van de tuiniers, ook die van de bierbrouwers, een activiteit waarvoor het dorp breed bekend staat.

Haar iconografisch attribuut is een mand met bloemen en fruit, vnl. appelen. Haar feestdag valt op 6 februari.

Over de historische Dorothea is zo goed als niets bekend, zij zou de marteldood zijn gestorven rond 311. (Wikipedia)

Haar legende, de verklaring van haar attributen, wordt verhaald in verzen 123va-126va van de Legenda Aurea. (Kuiper, 1438)

Het spreekt voor zich dat deze semi-mythologische figuur zich uitstekend leent tot het uitdragen van fruit- en groententeelt in het bierdorp bij uitstek.

□ dorothee@rommersom.be

ANDERE REFERENTIES

Deze naamkeuze werd uiteraard gemaakt met toekomstige activiteiten in het achterhoofd.

Eenzijds refereert “de tuinen” uiteraard direct naar het basisopzet, de moes- en fruittuin als kern, maar anderzijds knipoogt het ook naar een

Figuur 1 Sleutel van Sint-Servaas

Figuur 2 Dorothea van Cappadocië met een mand vol appels en bloemen (Lucas Cranach, 1530)

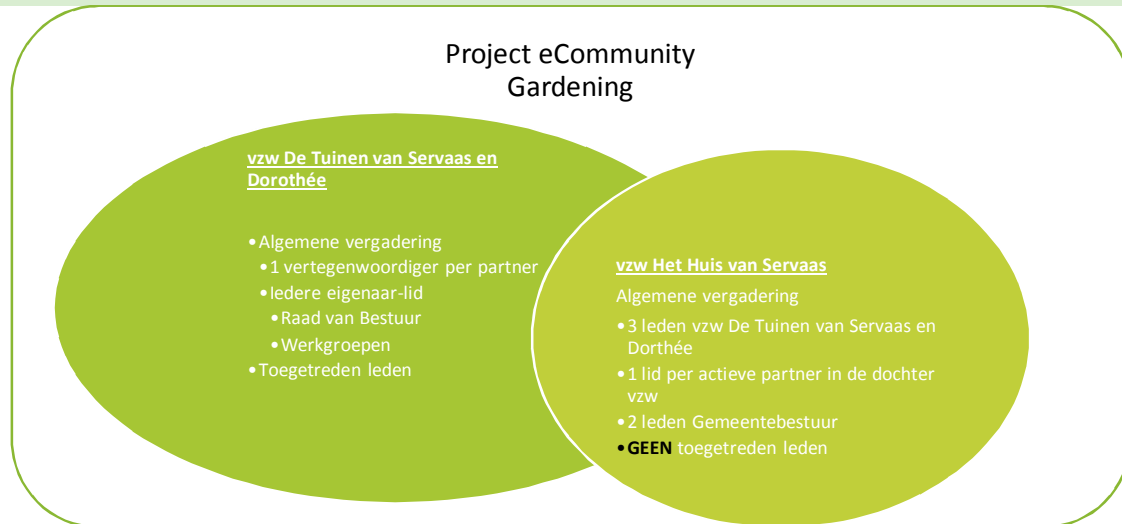
bekende Hoegaardse toeristische trekpleister, de 'Tuinen van Hoegaarden'.

□ www.detuinenvanhoegaarden.be

Uiteraard verwijst de naam van de dochtervereniging (Het huis van Servaas) naar de kapel van Sint Servaas. Verder verwijst de naam eveneens naar de doorsnee inwoner: Servaas en Dorothee kunnen ieder van ons zijn. Iedereen is welkom om deel te nemen.

In de animatie rond de vzw zullen we van deze historisch-religieuze figuren als elkaar aanvullende tegenstellingen: winter-zomer of man-vrouw, de lokale variatie als het ware van het alfa en omega, yin en yang.

DE PARTNERS IN DE VZW'S

DE WERKENDE LEDEN

De werkende leden binnen de vzw zijn zij die stemrecht genieten binnen de vereniging.

GEWONE WERKENDE LEDEN

De initiatiefnemers, stichters van de vzw, zijn de gewone werkende leden. Zij genieten stemrecht en kunnen zich kandidaat stellen voor een bestuursfunctie. De leden moeten een duurzame band en voor de vzw relevante kennis aantonen vooraleer zij aanvaard kunnen worden als werkend lid.

LEDEN-EIGENAARS

Wie een onroerend goed ter beschikking stelt van de vzw, wordt automatisch lid-eigenaar van de vereniging. Deze categorie leden moet niet voldoen aan de inhoudelijke voorwaarden voor lidmaatschap.

RECHTSPERSONEN

Ook privaot- en publiekrechtelijke rechtspersonen worden uitgenodigd lid te worden van de vereniging. Zij kunnen toetreden als gewoon werkend lid, of, indien ze terreinen ter beschikking stellen, als lid-eigenaar.

DE TOEGETREDEN LEDEN

Geen van de toegetreden leden heeft beslissingsrecht binnen de vzw, zij kunnen zich evenmin kandidaat stellen voor een bestuursfunctie.

Toegetreden leden genieten uiteraard het voordeel van korting en voorinschrijfrecht bij activiteiten. Zij ontvangen een ledenblad.

INDIVIDUELE LEDEN EN GEZINSLEDEN

Een individueel lid betaalt een basis lidgeld in de orde grootte van 20 EUR per jaar. De lidgelden voor een gezinslidmaatschap bedragen 2,5 maal dit van een individueel enkelvoudig lidmaatschap en geldt voor twee volwassenen en alle minderjarige leden van hetzelfde gezin.

De raad van bestuur bepaalt per actie de korting die individuele en gezinsleden genieten per activiteit.

STEUNENDE LEDEN

Steunende leden betalen vrijwillig een hogere bijdrage en kunnen in beperkte mate van bijkomende voordelen van hun lidmaatschap genieten. Deze voordelen worden bepaald door de raad van bestuur.

Er zal door de raad van bestuur een programma worden uitgewerkt worden voor steunende leden.

DONOREN

Toegetreden leden die structureel een aanzienlijke financiële bijdrage (hoger dan 250 EUR voor natuurlijke personen, hoger dan 2500 EUR voor rechtspersonen) wensen te leveren, worden steeds vermeld in alle relevante communicatie (bv. door de vermelding: “*Met de steun van ...*”).

De wederzijdse voorwaarden en duurtijd van de donorovereenkomst worden op individuele basis contractueel vastgelegd door de raad van bestuur.

EXTERNE PARTNERS

GEMEENTE HOEGAARDEN

De gemeente Hoegaarden is eigenaar van de kapel (enkel het gebouw). De gemeente wordt van rechtswege lid van de vzw het Huis van Servaas.

HET PROJECTVOORSTEL

DE DOELSTELLINGEN

Het grotere project achter de **vzw DE TUINEN VAN SERVAAS EN DOROTHÉE** is het creëren van een hechte en duurzame vorm van samenleven in het Hoegaardse gehucht Rommersom, zowel op sociaal, cultureel als op ecologisch vlak.

Op die manier trachten we lokaal te werken aan de grote problemen van onze tijd: gentrificatie¹, de vervreemding zoals Luc Huyse ze beschrijft, revalorisatie van kerkelijk erfgoed, verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering, ...

Het gehucht Rommersom, beschouwen we als een ‘case’ binnen Hoegaarden. Het ligt uitdrukkelijk in de bedoeling dit experiment uit te breiden naar andere gehuchten en deelgemeenten.

SOCIAAL

DE PLAATSELIJKE GEVESTIGDE GEMEENSCHAP

Rommersom was in het verleden een kleine dorpsgemeenschap waar iedereen elkaar kende en die op bepaalde momenten doorheen het jaar als een hechte gemeenschap bijeenkwam. Vaak was de Sint Servaaskapel of de plaatselijke herberg hiervoor de ontmoetingsplaats. Deze samenhang is in de naoorlogse periode verloren gegaan. Kleine gemeenschappen zijn vaak erg gesloten gemeenschappen. Deze eigenschap leidt er op langere termijn toe dat de gemeenschap uit elkaar valt en verwordt tot een slaapkolonie. Dit is wat er in de loop van de laatste decennia is gebeurd in Rommersom.

De vzw wil werken aan de lokale samenhang zodat inwoners van Hoog Rommersom hun burens in Laag Rommersom opnieuw leren kennen zo dat het gehucht weer meer wordt dan een plek om te slapen. We trachten de negatieve gevolgen van de vastgestelde *gentrificatie* te temperen.

Om hieraan te werken wil de vzw investeren in een ontmoetingsplek en wil daarom op de Sint Servaaskapel een beheersrecht verwerven van de gemeente en dit gebouw een nieuwe bestemming geven met respect voor zijn geschiedenis.

De vzw neemt regelmatig deel aan de Erfgoeddag, Dag van (koester)burens en andere relevante initiatieven met bedoeling de eigen werking en realisaties in de kijker te plaatsen en zo te werken aan de vergroting van het lokale draagvlak.

De nieuwkomers zullen door de vzw op verschillende momenten en manieren worden aangesproken om deel uit te maken van de zich verdichtende gemeenschap. Activiteiten rond tuinieren en de lokale workshops zijn hiertoe de belangrijke kapstokken.

DE NIEUWKOMERS VAN VERAFF

¹ <http://www.kuleuven.be/VFT/Excursies/Antwerpen/Inleiding/Context/Suburbanisatie/gentrificatie.htm>

Ook van Hoegaarden wordt gevraagd een bijdrage te leveren in de individuele opvang van personen in de asielprocedure. Deze personen hebben recht op opvang en materiële hulp vanwege de overheid, zij ontvangen ook een beperkte dagvergoeding die soms ontoereikend is. Vele van deze personen in de asielprocedure vereenzamen en ondervinden aldus problemen bij hun integratie in onze samenleving.

De **vzw DE TUINEN VAN SERVAAS EN DOROTHÉE** wil deze mensen ondersteunen door hen te begeleiden samen met hen een perceel grond te bewerken in de gemeenschapstuin. De opbrengst van hun perceel is voor eigen gebruik. Op die manier kunnen zij hun dagvergoeding aanvullen met gezonde voedingsmiddelen terwijl zij werken enerzijds aan hun eigen lichamelijke en geestelijke gezondheid, en anderzijds aan hun integratie in de lokale gemeenschap.

Om deze doelstelling te realiseren zet de vzw een samenwerking op met het lokale OCMW, de vzw Bezorgd om Mensen, en Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

CULTUREEL

Het culturele aspect willen we ruim invullen, ook het aanbieden van services voor het onderwijs (van basis tot tertiair onderwijs) valt hieronder.

DE SINT-SERVAASKAPEL: HET HUIS VAN SERVAAS

Rommersom bezit een mooie kapel van Sint Servaas die helaas in slechte staat verkeert. Het gemeentebestuur is eigenaar van het gebouw, het omliggende weiland bevindt zich in privébezit.

De kapel, m.i.v. het interieur, is een beschermd monument. Ze is gelegen op een ecologisch en landschappelijk interessant hooiland in privébezit. In het jargon van de biologische waarderingskaart luidt dat als volgt: “complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen, weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf en met relictten van half natuurlijke graslanden”.

DE VLOOIENKAPEL

In het gehucht Rommersom, ten noorden van Outgaarden op de grens met Tienen, loont de Sint-Servaaskapel – in de volksmond de Vlooienskapel – beslist een omweg. De kapel werd gebouwd op een natuurlijke landtong, die aan de zuidwest- en de zuidoostkant doorsneden is door een holle weg. De kapel heeft een rechthoekig schip met een rechthoekig koor. Het koor werd gebouwd in 1297-1298 en pas begin 15de eeuw werd het schip toegevoegd. In 1606 werd opnieuw een aantal ingrijpende verbouwingen doorgevoerd. Uit deze bouwfase komen onder andere de westelijke puntgevel met speklagen en dakruiter. Rond 1750 waren de verbouwingen nog ingrijpender. Men metselde het koorvenster dicht en bracht de huidige steekboogvensters met omlijsting in kalkzandsteen aan. Het interieur werd verfraaid met stucwerk en een doksaal en de dakruiter kreeg in 1776 een nieuwe klok. Van het meubilair noemen we het altaar van Sint-Servaas van 1739-1740 – gemarmerd met witte ‘brèche’ en koninklijk rood – en de beelden van Sint-Servaas en Sint-Hubertus, Brabants werk uit de 16de eeuw. (Vandeputte, 2007)

De oudste delen van de kapel dateert uit 1325, het interessante rococo-stucwerk werd aangebracht omstreeks 1755. (Belgian Art Links and Tools (BALaT))

De kapel wordt sinds lange tijd niet meer gebruikt als plaats voor eredienst en werd daarom dan ook gedesaffecteerd. Dit heeft geleid tot nog meer desinteresse in deze nochtans iconische kapel. Een bijkomend aspect dat in het nadeel speelt is dat de kapel behoorde tot de parochie van Sint-Lambertus, die na een grensaanpassing in kader van de gemeentefusie in 1976 op grondgebied van de stad Tienen kwam te liggen.

Een tiental jaar geleden werd reeds een vzw “Vlooienskapel” opgericht met als doelstelling deze kapel te herwaarderen. De werking van deze vzw is echter stopgezet. Slechts heel occasioneel worden in de kapel culturele activiteiten georganiseerd. (Oprichtingsakte Vlooienskapel vzw, 2002). De gerestaureerde kapel van Rommersom kan bvb. onderdak bieden aan tijdelijke tentoonstellingen rond het thema van natuurstenen. In het verleden vond o.m. in de Sint Servaaskapel de kunstroute Souvoir plaats.

De stabiliteit van het gebouw is onzeker, de bakstenen steunberen wijzen hierop. Deze steunberen zijn van relatief recente datum, op historische foto’s zijn ze afwezig. Schade aan de dakbedekking heeft geleid tot het insijpelen van regenwater wat het rococo stucwerk deels heeft aangetast. Een gedetailleerde schadelijst zal worden opgevraagd bij de eigenaar en/of het agentschap onroerend erfgoed.

Het agentschap heeft in het nabije verleden de gemeente al aangemaand een oplossing te voorzien. Als voorlopige maatregel werd het torentje in plasticfolie ingepakt. Een recente storm heeft deze folie gescheurd zodoende treedt opnieuw waterschade op.

Een aantal maanden geleden heeft de staat van de kapel

aanleiding gegeven tot een schriftelijke vraag in het Vlaams parlement aan toenmalig viceminister-president Geert Bourgeois (Sint-Servatiuskapel Rommersom (Hoegaarden) - Toestand, 2014).

De gemeenteraad heeft in september 2014 besloten tot de verkoop van dit goed.

Verdere verloedering moet dringend vermeden worden om blijvende structurele schade aan het gebouw en de decoratie te voorkomen.

Als tweede belangrijke locatie voor de vzw wensen wij het gebruiksrecht op deze kapel langdurig te verwerven en samen met de leden en de relevante partners te restaureren. De gerestaureerde kapel zal de maatschappelijke zetel van de vzw worden en moet aldus opnieuw een ontmoetingsplaats worden. De vzw zal met respect voor de historiek van het gebouw er een socio-culturele en ecologische herbestemming aan geven.

Om deze prachtige plek te delen met de gemeenschap, sluiten we na restauratie een toegankelijkheidsvereenkomst met de Vlaamse overheid.

Ons motto op dit vlak luidt: *“gebruik is de beste, goedkoopste en duurzaamste wijze van conserveren.*

LEVEND ERFGOED

Erfgoed bestaat ook uit de genetische diversiteit van gedomesticeerde planten en dieren. De lokale rassen van groenten, fruit, neerhof- en gezelschapsdieren² zijn na eeuwenlange gerichte selectie en veredeling aangepast aan de streek en geven onze regio een eigen karakter.

Door industrialisering verschaalt deze lokale diversiteit en worden slecht aangepaste soorten op grote schaal gecommercialiseerd. Door de minder goede afstemming van deze soorten op de lokale situatie leidt dat tot groeiachterstand, ziektes en verhoogde insectenvraat, die met nodeloze hoeveelheden fytopharmaceutica worden betuigd, met de nodige negatieve effecten op het leefmilieu.

Onze voorouders leefden van hetgeen in het seizoen en lokaal beschikbaar was. Weinig van hun oogst werd voor langere tijd opgeslagen. Veel van hetgeen we vandaag onkruiden noemen behoorde tot hun dagelijkse dieet (bvb. melganzevoet, kale jonker, brandnetel, paardenbloem, boerenwormkruid, ...).

De grote uitbreiding van het voedingspalet kwam er na de grote ontdekkingsreizen. Tomaat, paprika, mais, pompoen, vanille, avocado, enz. werden uit de Nieuwe Wereld ingevoerd, sommige oogsten onmiddellijk succes, andere werden pas in onze tijd populair.

Vaak werden bestaande groenten- en fruitsoorten verdrongen gewoon omdat ze lekkerder waren of eenvoudiger te telen vielen of gewoon omdat mensen er de interesse in verloren.

De laatste jaren is er opnieuw interesse in deze oude groentenrassen, waarvan de meeste gelukkig nooit helemaal weg zijn geweest. Onze vereniging wenst te werken aan het begin van keten van voedselproductie, een gevarieerd aanbod aan soorten. Vergeten en regionale variëteiten zullen we bij voorkeur aanplanten en inzaaien.

□ www.stichtingvergetengroenten.nl

□ <http://objectief.be/-Vergeten-groenten-.html>

ECOLOGISCH

GEZOND VOOR MENS, PLANT EN DIER

Alle terreinen worden volledig pesticiden vrij beheerd. Binnen de werking van de vzw zullen we in bijkomende orde van belang de gezondheidsaspecten van verse groenten en fruit onderstrepen. Naast de rechtstreekse positieve gezondheidsaspecten van een dieet waar groenten en fruit een belangrijke plaats innemen, zullen we zeker klimaatimpact en de mogelijkheid tot besparen op de gezinsuitgaven belichten.

KORTE KETEN

Een gemeenschapstuin, en zeker een tuin die haar overschotten op één of andere vorm op de lokale markt aanbiedt, werkt binnen de 'korte keten'³ en zorgt op die manier voor een duurzamere voedselproductie. Iedere vermeden voedselkilometer verkleint de ecologische voetafdruk van de doorsnee Hoegaardier en kan dus in rekening gebracht worden bij de CO₂-reductiedoelstellingen in uitvoering van het Burgemeestersconvenant.

² Meer informatie hierover is te vinden op de website van het Steunpunt Levend Erfgoed vzw: <http://www.sle.be>

³ Het begrip 'korte keten' wordt gedefinieerd en gekaderd op pg. 3 van het Strategisch Plan voor de Korte Keten (<http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/strategisch-plan-korte-keten.pdf>)

Onze productieoverschotten zullen we via rechtstreekse verkoop of via het lokale Voedselteam op de markt brengen. Op langere termijn willen wij meewerken aan de organisatie van een zgn. boerenmarkt tijdens de wekelijkse zaterdagochtendmarkt te Hoegaarden, waarbij de consument rechtstreeks van de producent aankoopt.

UPCYCLING

We voorzien op regelmatige basis workshops in te richten waarbij we de deelnemers op weg helpen met het up-cyclen van materialen. De bedoeling van dit soort workshops is het omwerken van materialen die na een eerste gebruikscyclus als afvalsoort zouden worden afgedankt (en dus verwerkt moeten worden) op een ecologische manier een tweede gebruikscyclus te laten doorlopen.

Pagina | 7

BIODIVERSITEIT

Workshops worden eveneens gepland rond bijen, zowel wilde als gedomesticeerde bijen. Zo worden er cursussen georganiseerd rond het maken van insectenhôtels, maar ook kasten en raten voor honingbijen. In latere fase kunnen we eventueel een imkerscursus aanbieden.

Het beheer van de terreinen is er mede op gericht om een geschikt biotoop te creëren met het oog op het aantrekken van de knautiabijs, die elders in de gemeente waargenomen wordt. We streven door op de bloei van beemdkruiden gerichte tijdstippen te maaien, het maaisel af te voeren en inspoeling van nutriënten te voorkomen een droog grasland (glashavergrasland) te creëren. (D'Haeseleer, 2013)

Het werken rond bestuivende insecten gaat natuurlijk gepaard met het sensibiliseren van de bevolking rond het gebruik van pesticiden en het stimuleren van inzaai of gepast beheer van percelen met nectarrijke flora.

Nectarrijke flora en bestuivende insecten vormen de basis voor een rijke biodiversiteit. De vereniging wenst mee te werken aan het behoud van de natuurlijke biodiversiteit door mee uitvoering te geven aan de relevante acties uit de provinciale biodiversiteitscampagne Koesterburen.

▯ www.koesterburen.be

DEELECONOMIE

Het bevolkingsaantal van Rommerson is net voldoende groot om een beperkt experiment op te zetten in kader van deeleconomie. De vereniging werkt een voorstel uit, gebaseerd op het memorandum 'Deel de Toekomst, 65 maatregelen voor de deeleconomie in een veerkrachtig Vlaanderen' dat o.m. BBL voorstelde.

▯ <http://www.bondbeterleefmilieu.be/dl.php/418/1/.pdf>

Nog meer inspiratie wordt geput uit de koepsite 'gedeeld door'.

▯ www.gedeelddoor.be

DE LOCATIE

ROMMERSOM

Rommerson is een klein gehucht van de gemeente Hoegaarden dat is ingesloten door de E40, de N29 en de oude spoorlijn 142 (Tienen-Namen), nu een fietspad in het recreatief fietsrouten netwerk en aansluitend in het Waals gewest op het Ravelnetwerk.

In het verleden (tot de jaren 1970) vond in en om Rommerson een belangrijke ontginning plaats van kwartsieten en zanden. De meeste van deze groeves werden nadien in gebruik genomen als stortplaats voor huishoudelijke afvalstoffen.

Door al deze hedendaagse en historische infrastructuur is Rommerson een behoorlijk complex, maar ruimtelijk goed afgebakend gebied. We trachten met de vereniging te werken aan ontsnippering. De huidige en toekomstige infrastructuur (E-40, hogesnelheidslijn, N-29 en het in het gewestelijk ruimtelijk structuurplan voorziene windmolenpark) vormen een aanzienlijke barrière, maar hun aanwezigheid kan mits oordeelkundige ingrepen ook worden gezien als een troef voor dit gebied.

We richten ons op dit gehucht net omdat het ruimtelijk afgezonderd en sterk afgeijnd is. Het ligt bovendien op de belangrijkste invalsweg van de gemeente. Dit gehucht is het visitekaartje van de gemeente voor de meeste bezoekers die met de fiets of de auto Hoegaarden vanuit Tienen binnenrijden.

De kleinschaligheid en de diversiteit in bevolking van het gehucht maakt het tot een ideale proeftuin om acties uit te testen die nadien in andere gehuchten (Babelom, Hauthem, Hoksem, Elst, Altenaken, Overlaar, Nerm) en later in de deelgemeenten (Outgaarden en Meldert) en hoofddorp Hoegaarden te worden overgenomen.

De kernlocatie is een perceel landbouwgrond te Rommerson, eigendom van één van de stichtende leden van de vzw waarop de vzw een gebruiksrecht zal krijgen. Het betreft percelen met een totale oppervlakte van 16 a 24 ca.

HOEGAARDEN

Op termijn kunnen de activiteiten rond gemeenschapstuinieren worden uitgebreid naar het dorpscentrum van Hoegaarden.

Sinds vele jaren is een aanzienlijk perceel grond op de samenvloeiing van de Grote Gete en de Schoorbroekbeek in gebruik als volkstuin, het toponiem⁴ hier is "Vroente", hetgeen wijst op eeuwenoud gemeenschappelijk grondgebruik. De huidige gebruikers van deze percelen geven, wegens hun leeftijd, deze bezigheid op en meerdere perceeltjes liggen er verwaarloosd bij. In latere fase kan deze locatie door de vzw worden beheerd als een volwaardige volkstuin. Deze locatie is meer centraal in Hoegaarden gelegen, maar helemaal niet zichtbaar voor passanten of zelfs inwoners uit de nabije omgeving.

Ook in het centrum van de gemeente, nl. De Tuinen van Hoegaarden en de tuin van het woonzorgcentrum Villa Hugardis, bestaan mogelijkheden om aan gemeenschappelijk tuinieren te doen. Het ene als toonproject, vnl. als promotie bedoeld, het andere dient eerder te worden gezien in de animatie van het WZC.

In het voorjaar 2014 ging de vzw Gemout van start rond 'eetbare eco-sociale projecten' rond een ontmoetingsruimte in een voormalig deelgemeentehuis. De focus hier ligt op permacultuur. Onze vereniging zal op duurzame basis samenwerken met deze vzw.

DE CONCRETE ACTIES

De concreet te ondernemen acties spitsen zich voornamelijk toe op biodiversiteit en erfgoed.

LEVEND ERFGOED EN BIODIVERSITEIT

De belangrijkste doelstelling van dit project is het versterken van de biodiversiteit:

- Hoogstamboomgaard
- Sleedoorn
- Meidoorn
- Community garden
- De kleinfruit tuin
- Vergeten groenten
- Neerhofdieren
- Insecten

VERSTEEND ERFGOED

Zoals hoger reeds aangegeven wenst de vzw ook het versteende erfgoed in haar werking opnemen en in de mate van het mogelijke en wenselijke zelfs in eigendom verwerven. De verwerving gebeurt enkel wanneer het erfgoed concreet bedreigd wordt in zijn bestaan of wanneer het dreigt de openbare functie te verliezen.

De inrichting van de verworven of te verwerven locaties zal steeds duidelijk gebeuren in overeenstemming met het maatschappelijk doel van de vzw en in het openbaar belang.

KAPEL SINT SERVAAS

Op de kapel wordt zo spoedig mogelijk een gebruiksrecht verworven om het restauratieproces te kunnen opstarten en voltooiën vooraleer de schade onherstelbaar wordt.

PLANNING

WERKJAAR 2015

Zo spoedig mogelijk wordt de kapel opgekuist. Dit houdt in het schoonmaken van de dakgoten, het dichtn van de openingen (duiven), het voorlopig herstellen van de schade aan de dakbedekking, het oppoetsen van het interieur en het verwijderen van de drek.

Een beheersplan voor de kapel en de omgeving wordt opgesteld en de nodige vooronderzoeken worden uitgevoerd. Dit kan, door de in de vereniging beschikbare kennis in eigen beheer gebeuren. Het subsidieerbare bedrag voor deze studies zal als startkapitaal voor de vereniging worden aangewend.

WERKJAAR 2016

⁴ Als toponiem verwijst 'vroen' naar 'vroente', het woord voor 'een gemene weide'. Het is afgeleid van 'van de heer', verlengd met het suffix -te. De oorspronkelijke betekenis van het Middelnederlandse *vroonte* is dus herenland, en vandaar gemeentegrond, gemene weide. Vroen en vroom vinden hun oorsprong in het Oergermaanse **fraujaz*, dat 'heer' betekent.

Tijdens het tweede werkjaar wordt het concrete restauratiedossier opgemaakt en ingediend. De premie-aanvraag wordt in dit jaar ingediend. De doorlooptijd bedraagt gemiddeld 3 jaar. Het grasland rondom de kapel wordt in beheer genomen (geen inrichtingswerken).

WERKJAREN 2017-2019

De vereniging zal zich in deze periode voornamelijk concentreren op de fondsenwerving.

WERKJAAR 2019

Uitvoering van de eerste restauratiefase: Dak

WERKJAAR 2020

Uitvoering van fase 2 (Gevels en ramen) en fase 3 (Technieken) van het restauratieproces.

WERKJAAR 2021

Tijdens dit jaar worden de laatste twee fases, Interieur en Omgeving uitgevoerd.

ANDER VERSTEEND ERFGOED

- Groeve
- Geo-site Goudberg
- Romeinse villa
- Sint-Lambertuskerk

DE DOELGROEPEN

LOKALE BEWONERS

De inwoners van Rommersom willen we bereiken met iedere communicatie die we uitsturen. Ieder actie die de vzw onderneemt is in de eerste plaats op hen gericht.

Dit zal niet voldoende zijn om iedereen mee te krijgen. Daarom zorgen we geregeld ook voor gerichte teasers, die de ontvangers met een positieve noot uitnodigen om in dialoog te treden met de vereniging. Een voorbeeld van dergelijke teasers kan een verrassingsbakje fruit of groente uit “de Tuin” aan iedere voordeur zijn, uiteraard vergezeld van een folder met uitleg. Jaarlijks voeren we zo minstens twee campagnes.

Het doel van alle inspanningen ligt bij deze doelgroep, het in gemeenschap aanzetten tot een duurzamere levensstijl in een gezonde en biodiverse omgeving.

Bij alle activiteiten zorgen we telkens voor een speciale attentie voor de inwoners van Rommersom. De gemeenschapstuin staat open voor hen, de workshops worden aan gereduceerd tarief aangeboden, enz. Uiteindelijk, na restauratie van de Sint-Servaaskapel, zal de ganse gemeenschap kunnen genieten van een nieuw, speciaal voor hen ingericht, gemeenschapscentrum.

INWONERS VAN HOEGAARDEN

De activiteiten van de vereniging staan open voor iedereen. De doelgroep ‘inwoners van Hoegaarden’ wordt pas actief betrokken bij de werking van de vereniging na het vijfde werkjaar.

ASIELZOEKERS IN OPVANG OCMW

Deze doelgroep wordt naar ons doorverwezen door de maatschappelijk assistenten van het OCMW.

De vereniging organiseert tijdens het late najaar een instapmoment voor deze personen, waarbij de werking wordt toegelicht en welke de voorwaarden tot deelname zijn. De engagementen van de partners worden tijdens een tweede sessie in detail besproken met de concrete instappers.

In de loop van de winter wordt een concrete planning opgemaakt, zaden besteld en wordt het komende werkjaar voorbereid. Relevante onderhoudsklussen in de gemeenschapstuin worden in deze periode uitgevoerd.

In de lente- en zomerperiode zal er op regelmatige basis samen met deze doelgroep gewerkt worden in de tuinen.

De deelnemers kunnen reken op hun deel in de oogst van iedere teelt, dit is de materiële incentive. Immateriële incentives zijn een goede integratie in de lokale gemeenschap, praktijkervaring in het leren van de taal, nuttige vrije tijdsinvestering, gezonde levenshouding, culturele uitwisseling, enz.

ONDERWIJS

LEERLINGEN BASIS EN SECUNDAIR ONDERWIJS

De onmiddellijke nabijheid van een kinderkribbe biedt de kans om kinderen vanaf zeer jonge leeftijd bij het project te betrekken. Dit kan al door het aanleveren van biologisch geteelde groenten- en fruit voor gebruik binnen de kribbe, als door een educatief aanbod betreffende de teelt als de neerhofdieren (zie Neerhofdieren op pagina 8).

In de gemeente bevinden zich meerdere basis- en secundaire scholen.

Kleuteronderwijs wordt gegeven in de drie deelgemeenten, zowel in het vrije als het officiële net (Outgaarden en Hoegaarden), (Meldert) en (Hoegaarden). De gemeentelijke basisschool en de basisschool Mariadal nemen deel aan MOS.

Lager onderwijs wordt enkel in de centrumgemeente Hoegaarden aangeboden in twee scholen (GBS en Mariadal). Bijzonder lager onderwijs wordt eveneens aangeboden in Mariadal.

▯ www.gbshoegaarden.eu

▯ www.boskabouters.be

▯ www.vrijebasisschoolmariadal.be

Secundair onderwijs wordt aangeboden te Meldert (ASO) en te Hoegaarden (BuSO)

▯ www.sint-janscollege-meldert.be

▯ www.busomariadal.be

Samen met de lokale leerkrachten zullen er over de diverse aspecten van het project verschillende lespakketten voor meerdere leeftijdsgroepen worden uitgewerkt.

Een projectweek rond bijen kan worden georganiseerd over de vakken heen door het aanbieden van een lespakket voor zowel taal, wiskunde, natuurwetenschappen als techniek (bvb. maken van een insectenhotel of een honingbijenkast).

TERITIAIR ONDERWIJS

In de gemeente Hoegaarden wordt uiteraard geen universitair onderwijs aangeboden. Maar bepaalde aspecten van dit project kunnen interessant zijn om er een samenwerking met universiteiten en hoge scholen op te zetten. Zo kunnen studenten van de sociale hogeschool een duidelijke meerwaarde betekenen voor ons project.

TOEVALLIGE PASSANTEN EN RECREANTEN

De gebruikers van de carpoolparking kunnen we bereiken door een oordeelkundige inplanting van de informatiepanelen. Hier benadrukken we expliciet de werking van de gemeenschapstuin met vooral de ecologische aspecten ervan.

De recreanten die Rommersom aandoen zijn moeilijker te bereiken, omdat de meesten via het fietspad het gehucht voorbijrijden. De gerestaureerde kapel is een troef om deze passanten naar het centrum van Rommersom te lokken en op die manier de werking van de vereniging bij hen kenbaar te maken.

Deze doelgroep actief betrekken bij de werking is erg moeilijk. Maar voorbijgangers pikken, mits de juiste communicatie, altijd wel wat op van de boodschap en helpen deze mee te verspreiden.

GEciteerde werken

Basiliëk van Sint-Servaas. (sd). *Sint-Servaas en zijn kerk*. Opgeroepen op 07 18, 2014, van Sint-Servaas: <http://www.sintservaas.nl/index24.html>

Belgian Art Links and Tools (BALaT). (sd). *Kapel Sint-Servatius*. Opgeroepen op 07 18, 2014, van IRPA-KIK: <http://balat.kikirpa.be/photo.php?path=M141652&objnr=6629>

Bogaert, W. (2014). IJsheiligen. Op *De Bende van Einstein* [Radiofragment]. R. 1. Opgeroepen op 05 12, 2014, van <http://www.radio1.be/node/354744>

D'Haeseleer, J. (2013). *Knautiabij in de provincie Vlaams-Brabant Stand van zaken en kansen voor een zeldzame bijensoort*. Mechelen: Natuurpunt Studie.

Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren. (2009). *Servaaslegende Hendrik Van Veldeke*. (H. Slings, Red.) Opgeroepen op 07 23, 2014, van Literatuurgeschiedenis: <http://www.literatuurgeschiedenis.nl/lg/middeleeuwen/tekst/lgme014.html>

- Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. (2014, 06 27). Advies over de transitie van België naar een koolstofarme samenleving tegen 2050. Brussel. Opgehaald van <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2014a06n.pdf>
- Huyse, L. (2014). *De democratie voorbij* (1 ed.). Leuven: Van Halewyck.
- Kuiper, W. (1438). Legenda Aurea. In J. de Voragine, & W. Kuiper (Red.), *Legenda Aurea - Winterstuk* (Vol. Winterstuk). Amsterdam: UvA.
- Sint-Servatiuskapel Rommersom (Hoegaarden) - Toestand, 251 (Vlaams Parlement 02 18, 2014). Statuten, 0479069241 (Leuven 10 01, 2002). Opgeroepen op 01 03, 2003
- Vandeputte, O. (2007). *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten* (Bijdruk 2011 ed., Vol. Vlaams-Brabant). Tielt: Lannoo.
- Vander Velpen, J. (1959). *Geschiedenis van Hoegaarden* (1 ed.). Leuven: De Vlaamse Drukkerij.
- Vanhee, K. (2007, 10 26). Chef-koks herontdekken vergeten groenten. *De Standaard*. Opgehaald van <http://www.standaard.be/cnt/x345377>
- Vlaamse regering (2014-2019). (2014, 07 23). Regeerakkoord Vlaamse regering. *Vertrouwen Verbinden Vooruitgaan*. Brussel.
- Wikipedia. (sd). *Dorothea of Caesarea*. Opgeroepen op 07 23, 2014, van Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Dorothea_of_Caesarea